

2024-02-06

Mikael Vallberg

+4641362423

mikael.vallberg@eslov.se

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse; Beslut om kunskapsråd för sjö- och vattendragsfrågor

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsen avsätter 150 000 kr ur kommunstyrelsens disponibla medel för att Kommunledningskontoret ska initiera och driva ett kunskapsråd för sjö- och vattendragsfrågor under 2024.
- Kommunledningskontoret ska under andra kvartalet 2024 återkoppla vattenrådets planerade åtgärder och åtgärder som har genomförts de senaste åren för kommunstyrelsen.
- Kommunledningskontoret ska under fjärde kvartalet 2024 återkoppla kunskapsrådets genomlysning av kommunens arbete och förslag till utveckling till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Eslövs kommun har återkommande haft översvämningsrelaterade problem med Saxån. I mars 2023 fick Kommunledningskontoret ett uppdrag att arbeta med frågan, kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-03-14 § 34. Men problemen med översvämningar finns även vid fler vattendrag och sjöar. Under vintern 2023/2024 har Sjöholmen, Ringsjöbaden och Ringsjöholm vid Ringsjön samt Gårdstånga vid Kävlingeån blivit drabbade av översvämningar på grund av höga vattenflöden. Därför ser Kommunledningskontoret att det även finns behov av att arbeta för lösningar på fler platser i kommunen än Saxån. Kommunledningskontoret bedömer att de bästa sätten att arbeta med problematiken kring vattendragen är:

- Fortsätta arbeta genom vattenråden som kan ta fram förslag och genomföra dem. Eslövs kommun ska regelbundet följa upp arbetet och ge tydliga uppdrag till vattenråden.
- Stärka kompetensen i Eslövs kommun om frågor som är kopplade till sjöar och vattendrag så att kommunen kan arbeta strategiskt och bli mer drivande i frågorna.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2023-03-14 § 34

Beredning

Vattenhantering är mångas ansvar

Ansvarsfördelningen när det gäller hantering av översvämningar och skyfall är komplicerad. För befintlig bebyggelse ligger ett stort ansvar på fastighetsägaren. För kommunen handlar det framförallt om att i planläggning av nya bostads- eller verksamhetsområden ta hänsyn till översvämningsrisker och visa på åtgärder som säkerställer att den tänkta bebyggelsen inte blir drabbad.

Men också kommunen har enligt plan- och bygglagen ett ansvar för den redan byggda miljön. I översiktsplanen ska kommunen ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Det betyder inte att kommunen är skyldig att genomföra alla åtgärder, men den ska visa på behovet av olika insatser.

Eslövs kommuns roll

Även om huvudansvaret för skador som uppkommer på byggnader och mark när en sjö eller ett vattendrag översvämmas inte ligger på kommunen finns det nytta för samhället om kommunen tar ett samlat grepp om frågan. Eftersom det ofta är svårt att lösa problem kopplat till vatten inom ett avgränsat område behöver kommunen arbeta tillsammans med andra aktörer för att hitta de bästa lösningarna.

Arbetet med frågor som rör översvämning kopplat till sjöar och vattendrag ska i huvudsak ske genom de fyra vattenråd som Eslövs kommun är medlem i.

Vattenrådets uppdrag handlar först och främst om vattenstatusen och hanterar således bara indirekt åtgärder som har med översvämningar att göra. Många åtgärder som minskar översvämningsrisker har dock också direkt påverkan på vattnets status. Kommunledningskontoret bedömer att det inte är lämpligt, eller nödvändigt, att bygga upp en speciell organisation som hanterar frågor om erosion och översvämning. Alla frågor som har med sjöar och vattendrag bör hanteras via vattenråden.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beviljar medel för medlemskapen och tjänstepersoner från Miljö och Samhällsbyggnad är med i vattenråden.

Kommunstyrelsen beviljar kostnader för åtgärder som vattenråden föreslår och beslutar om markfrågor som är kopplade till åtgärderna. Kommunstyrelsens arbetsutskott har också beslutat att ge Kommunledningskontoret i uppdrag att arbeta med frågan om översvämningsproblematik kring Saxån, kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-03-14 § 34. För att samla frågeställningarna föreslår

Kommunledningskontoret därför att återrapportering ska ske till kommunstyrelsen och att kunskapsrådet ska lyda under kommunstyrelsen. Kunskapsrådet kan även föreslå åtgärder som inte är kopplade till något vattenråd.

Kommunens roll är att driva frågor och initiera projekt i vattenråden. Dessutom kan kommunen arbeta med exempelvis dialogprocesser med markägare, och näringslivet eller följeforskning för att samla kunskap. Frågor kopplat till sjöar och vattendrag tar tid eftersom åtgärder kan kräva både tillstånd om vattenverksamhet och strandskyddsdispens. Kunskap om vad som krävs och hur det ska hanteras finns inom vattenråden.

Ett av kommunstyrelsens mål för mandatperioden är att *Eslövs kommun ska förbättra sin placering inom "Sveriges miljöbästa kommun" till att ingå i de 75 bästa*. Några av de frågor som ska besvaras i enkäten har koppling till arbetet med sjöar och vattendrag: "har kommunen ett systematiskt arbete för att restaurera dikade våtmarker och/eller anlägga nya våtmarker inom kommunens areal" och "har kommunen ett systematiskt arbete för att utveckla samhällsplaneringen för att anpassas till framtida klimatförändringar". Om kommunen har en övergripande bild av såväl pågående arbeten som kommande behov när det gäller sjöar och vattendrag finns också en möjlighet att koppla samman arbetet med andra klimatanpassningsfrågor som kommunen behöver hantera som till exempel skyfall, torka, värmeböljor och vattenbrist.

Arbete både på lång och kort sikt

Det finns ett behov av åtgärder både på lång och på kort sikt.

På kort sikt handlar det framförallt om att aktivt arbeta för att Saxån-Braåns vattenråd ska genomföra de åtgärder för att minska problematiken i Marieholm och Reslöv som vattenrådet har tagit fram.

Samtidigt bör Eslövs kommun tillsammans med övriga vattenråd identifiera behov, prioritera de åtgärder som ger störst nytta och ge uppdrag till vattenråden att ta fram förslag på nya projekt att genomföra.

Kommunledningskontoret föreslår vidare att hanteringen av frågor kopplat till vattendrag och sjöar bör genomlysas av ett kunskapsråd bestående av experter, till exempel vattenstrateger och konsulter som är med i vattenråden samt forskare. Kunskapsrådet arbete ska bli en bas för kommunens långsiktiga arbete med sjö- och vattendragsfrågor – gör kommunen rätt saker och på rätt sätt – samt utveckla kommunens kompetens. Frågor som är aktuella för det kritiska rådet är till exempel: vilka åtgärder bör prioriteras, vilka åtgärder som inte hanteras av vattenråden bör kommunen överväga, är dagens organisation den bästa och hur kan kommunen arbeta med privata markägare. Eslövs kommun är en jordbrukskommun med många stora markägare och därför kommer dialogen med näringslivet sannolikt att bli viktig framöver.

Genom att arbeta strategiskt finns möjlighet för kommunen att agera proaktivt i klimatanpassningsarbetet.

Resurser/Kostnader

Eslövs kommun är med i fyra vattenråd och betalar avgifter för det. När ett vattenråd ska göra åtgärder i en kommun täcker avgiften inte de kostnaderna. När det ska genomföras åtgärder kommer därför ett ärende att lyftas i kommunstyrelsen som fattar beslut om medel ska beviljas och åtgärden ska genomföras.

Det har funnits goda möjligheter att söka olika bidrag för åtgärder kopplade till sjö- och vattendrag. Vattenråden söker bidrag för åtgärder.

Kostnaden för kunskapsrådet beräknas till 150 000 kr. Uppskattningen är baserad på att det motsvarar 100 - 200 timmars arbetstid och att rådet behöver bestå av minst två experter. De ska sätta sig in i frågorna, göra analyser och vara rådgivande.

Beslutet skickas till

Kommunledningskontoret, tillväxtavdelningen

Eva Hallberg
Kommundirektör

Katarina Borgstrand
Tillväxtchef